

УДК 343.14:343.5

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.101>

ВАРІАТИВНІСТЬ ДОКАЗУВАННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА: ПРАКСЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Гловюк І.В.,

докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри кримінально-правових дисциплін
Інституту права
Львівського державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-5685-3702

Гутник А.В.,

докторка філософії у галузі права,
доцентка кафедри кримінального процесу та криміналістики
факультету №1
Інституту з підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Львівського державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-5447-7256

Коць Є.П.,

докторка філософії у галузі права,
доцентка кафедри кримінального процесу та криміналістики
факультету №1
Інституту з підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Львівського державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-7511-2694

Гловюк І.В., Гутник А.В., Коць Є.П. Варіативність доказування домашнього насильства: праксеологічний аспект.

У статті досліджено праксеологічний аспект варіативності доказування домашнього насильства. Використано графічний метод для візуалізації прикладів варіативності поєднання форм насильства, використання джерел доказів, дотримання та порушення принципу *non bis in idem*, статусу дитини під час вчинення домашнього насильства. Зроблено висновок, що домашнє насильство завжди складається із щонайменше трьох епізодів насильства, яке може полягати у вчиненні фізичного, психологічного, економічного насильства, або ж поєднанні двох чи трьох цих форм одночасно. На основі практики Верховного суду встановлено, що доказування домашнього насильства здійснюється різними доказами. Попередні факти домашнього насильства можуть бути відображені у різних джерелах доказів, зокрема у документах (адміністративний протокол, постанова суду, обмежувальний припис, матеріали кримінального провадження тощо). Звернено увагу, що початку кримінального провадження за фактом домашнього насильства за ст. 126-1 КК України не обов'язково повинні передувати

два випадки притягнення особи до адміністративної відповідальності, передбачених частинами ст. 173-2 КУпАП. У випадках, коли попередні звернення до правоохоронних органів чи суду відсутні, на підтвердження систематичності вчинення домашнього насильства можуть використовуватися аудіо та відеозаписи, скріншоти та інші докази, які повинні відповідати вимогам КПК України, що ставляться до доказів.

Акцентовано, що одночасне притягнення особи до адміністративної та кримінальної відповідальності за один і той самий епізод домашнього насильства є порушенням принципу *non bis in idem*. Тому, особа може бути притягнена до кримінальної відповідальності за ст. 126-1 КК України, якщо є один (останній) чи декілька епізодів насильства, за які особа раніше не притягувалася до адміністративної відповідальності. Вчинення особою кримінальних правопорушень, які передбачені частинами статей (статтями) КК України та домашнього насильства не є порушенням засади *non bis in idem*.

Зазначено, що дитина, яка була свідком домашнього насильства завжди є потерпілою від цього правопорушення. Схвально оцінено проект закону щодо унормування положень КПК України

із Стамбульською конвенцією щодо залучення дитини як потерпілої з моменту внесення відомостей в ЄДР, адже дитині, яка була очевидцем домашнього насильства завдається моральна шкода. Дитина, яка стала свідком домашнього насильства та не перебуває у родинних зв'язках із особами між якими відбулось домашнє насильство не є потерпілою від домашнього насильства.

Ключові слова: кримінальне провадження, досудове розслідування, домашнє насильство, доказування, докази, документ, *non bis in idem*, дитина.

Hloviuk I.V., Hutnyk A.V., Kots Y.P. Variability of proving domestic violence: a praxeological aspect.

The article examines the praxeological aspect of the variability of proving domestic violence. The authors used a graphical method to visualize examples of variability in the combination of forms of violence, the use of sources of evidence, compliance with and violation of the *non bis in idem* principle, and the status of a child during domestic violence. It is concluded that domestic violence always consists of at least three episodes of violence, which may consist of physical, psychological, economic violence, or a combination of two or three of these forms at the same time. Based on the practice of the Supreme Court, it has been established that domestic violence is proved by various pieces of evidence. The preliminary facts of domestic violence may be reflected in various sources of evidence, including documents (administrative protocol, court order, restraining order, criminal proceedings, etc.) It is noted that the initiation of criminal proceedings on the fact of domestic violence under Article 126-1 of the Criminal Code of Ukraine does not have to be preceded by two cases of bringing a person to administrative liability under parts of Article 173-2 of the Code of Administrative Offenses. In cases where there are no previous appeals to law enforcement agencies or courts, audio and video recordings, screenshots and other evidence may be used to prove the systematic nature of domestic violence, which must meet the requirements of the CPC of Ukraine for evidence.

The authors emphasize that simultaneously bringing a person to administrative and criminal liability for the same episode of domestic violence is a violation of the *non bis in idem* principle. Therefore, a person may be held criminally liable under Art. 126-1 of the Criminal Code of Ukraine if there is one (the last) or more episodes of violence for which the person has not previously been held administratively liable. The commission by a person of criminal offenses provided for in parts of the articles (articles) of the Criminal Code of Ukraine and domestic violence is not a violation of the *non bis in idem* principle.

It is noted that a child who has witnessed domestic violence is always a victim of this offense. The draft law on harmonization of the provisions of the CPC of Ukraine with the Istanbul Convention on the involvement of a child as a victim from the moment of entering information into the URPTI was approved, as a child who witnessed domestic violence suffers moral damage. A child who witnessed domestic violence and is not related to the persons between whom the domestic violence occurred is not a victim of domestic violence.

Key words: criminal proceedings, pre-trial investigation, domestic violence, proof, evidence, document, *non bis in idem*, child.

Постановка проблеми. На практиці при доказуванні домашнього насильства (у розумінні ознак, вказаних у ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству») виникає ряд питань, які пов'язані з доказуванням. Найперше це стосується систематичності домашнього насильства та виокремленням достатньої сукупності доказів з урахуванням специфічних джерел доказів, характерних саме для домашнього насильства (постанова про притягнення до адміністративної відповідальності, протокол про адміністративне правопорушення, обмежувальний припис, терміновий заборонний припис тощо). І хоча Верховний Суд неодноразово висловлювався з ряду таких питань, на практиці все ще не досягнуто їх уніфікованого розуміння, про що свідчать ті вироки, які перевіряються Верховним Судом.

Стан опрацювання. Питання доказування домашнього насильства досліджувалися С. Абламським, О. Бакумовим, І. Гловюк, В. Гонтаренком, З. Дільною, В. Завтуром, І. Зіньковським, Т. Іщенко, Ю. Лісциною, І. Серкевич, Ю. Слухаєнком, О. Степаненко, Г. Тетерятник, І. Федоровим, К. Шаповал та ін. Утім, воно здійснювалося більше у контексті доказування систематичності як такої та дотримання засади *non bis in idem* та використання деяких джерел доказів. Питання ж варіативності доказування домашнього насильства є малодослідженим.

Метою дослідження є: окреслити варіативність доказування у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством, з урахуванням практичних підходів щодо систематичності домашнього насильства, дотримання принципу *non bis in idem* та специфіки джерел доказів.

Виклад основного матеріалу. Як пише В. Гонтаренко, доказування обставин про кримінально-правові ознаки кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством, під час їх досудового розслідування передбачає встановлення фактичних даних про: форму/фор-

ми та характер домашнього насильства як способу їх учинення; характер наслідків такого насильства; наявність причинного зв'язку між заподіяною формою домашнього насильства та їхніми наслідками (якщо склад кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством, є матеріальним); ознаки систематичності заподіяння фізичного, психологічного та економічного насильства (у випадку розслідування кримінального правопорушення, передбаченого ст. 126-1 КК України); наявність у підозрюваного прямого умислу на заподіяння домашнього насильства; наявність родинного чи іншого ступеня спорідненості між підозрюваним і потерпілим незалежно від спільності місця їх проживання [1, с. 205-206].

За ст. 126-1 КК України особливого значення набуває доказування систематичності домашнього насильства. Доказування систематичності за ст. 126-1 КК України має складнощі через потребу правильного тлумачення систематичності у контексті саме форм домашнього насильства, та спрямування їх на спеціальних постраждалих. Верховний Суд неодноразово концентрував увагу правозастосувачів на таких важливих позиціях:

- словосполучення «систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства» описує діяння. Закінченим кримінальне правопорушення вважається з моменту вчинення хоча б однієї із трьох форм насильства (фізичного, психологічного чи економічного) втретє, у результаті чого настав хоча б один із вказаних в законі наслідків» [2];

- «систему може становити як неодноразово застосована одна із трьох форм насильства (фізичне, психологічне, економічне – авт.), так і різна варіативність поєднання як фізичного, так і психологічного й економічного насильства щодо однієї і тієї самої потерпілої особи чи осіб» [3];

- «домашнє насильство майже ніколи не становить собою окремих епізодів, а зазвичай охоплює кумулятивне та взаємопов'язане фізичне,

психологічне, сексуальне, емоційне, вербальне та фінансове насильство щодо близького члена сім'ї чи партнера, наслідки якого виходять за межі обставин окремого епізоду. Воно становить собою триваюче правопорушення, що характеризується продовжуваним зразком поведінки, в якому кожен окремий інцидент є цеглиною більш загального зразку поведінки» [4];

О. Дроздова та К. Заріцька підсумовують, що об'єктивна сторона злочину, передбаченого статтею 126-1 КК України, полягає у вчиненні таких діянь, як: 1) систематичне вчинення фізичного насильства; 2) систематичне вчинення психологічного насильства; 3) систематичне вчинення економічного насильства; 4) систематичне вчинення різних видів такого насильства (фізичного і психологічного, психологічного і економічного тощо) [5, с. 680]. Однак, ця систематизація не охоплює всі можливі варіанти. Так, у постанові Верховного Суду від 14.06.2022 у справі № 585/3184/20, було акцентовано, що «... систему становить неодноразово застосована одна із трьох форм насильства...» [3], тобто суд вказав на мінімальні вимоги, а можливе поєднання двох і трьох форм насильства одночасно. Наприклад, у справі № 759/6398/24 суд встановив, що син систематично вчиняв відносно своєї матері домашнє насильство різного характеру: 13.05.2023 – фізичне, психологічне та економічне; 08.08.2023 – фізичне, психологічне та економічне; 30.09.2023 – психологічне; 13.10.2023 – психологічне та економічне; 24.11.2023 – психологічне та економічне; 11.12.2023 – психологічне; 08.03.2024 – психологічне та економічне; 15.03.2024 – фізичне, психологічне та економічне [6].

Деякі приклади варіативності вчинення різних форм насильства, які підлягають доказуванню у провадженнях щодо домашнього насильства подано у мал. 1.

Мал. 1

На мал. 1 та наступних малюнках цього дослідження вказано мінімальну кількість випадків вчинення домашнього насильства, які необхідні для початку кримінального провадження. Вчинення домашнього насильства втретє є підставою для відкриття кримінального провадження за ст. 126-1 КК України у тому випадку, якщо це призвело до наслідків: фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи.

І. Гловюк констатує, що для доказування домашнього насильства можна використовувати широке коло доказів [7], опираючись на постанову Верховного Суду від 28.02.2023 у справі № 725/4683/20 [4]. Верховний Суд неодноразово наголошував, що на підтвердження попередніх фактів домашнього насильства особа не обов'язково повинна бути притягнена до адміністративної відповідальності. Так, у постанові Верховного Суду від 21.12.2021 у справі № 236/2450/20, звернено увагу на те, що сторона обвинувачення може надати відповідні докази систематичності домашнього насильства, у тому числі, але не виключно, підтвердження притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП [8]. Схожа позиція викладена у Постанові Верховного Суду від 25.02.2021 у справі № 583/3295/19, де суд зазначив, що не має значення, чи було відображено в адміністративному протоколі поліції, в обмежувальному приписі чи в іншому документі факт перших двох актів насильства. Факт документування має значення для доказування систематичності, але не більше ніж інші передбачені законом докази» [2].

Більше того, Верховний Суд вказував і на те, що не потрібно дві постанови суду за ст. 173-2 КУпАП для того, щоб у разі наявності третього епізоду починати кримінальне провадження. Зокрема, суд наголосив: «Норми кримінального процесуального законодавства не передбачають необхідності доведення факту домашнього насильства якимось пев-

ним видом доказів. Діяння та наслідки, зазначені у ст. 126-1 КК, підлягають доказуванню і оцінці, виходячи з положень статей 84, 92, 94 КПК. ... Відповідно систематичність домашнього насильства, яке наполегливо продовжує вчиняти винувата особа, у тому числі, але не виключно, може бути підтверджена попереднім притягненням її до адміністративної відповідальності не менше двох разів за вчинення правопорушення, передбаченого статтею 173-2 КУпАП» [3]. Звернемо увагу, що зазначено «може», а не «повинна». Крім того, ККС ВС уточнив, що «для доведення систематичності домашнього насильства важливими є сам факт і обставини вчинення окремих його епізодів. Правові наслідки, які настали чи не настали для кривдника за цими окремими епізодами, а також час, коли такі наслідки настали, не є обставинами, які можуть впливати на доведеність цих епізодів» [4].

Тож, попередні факти домашнього насильства можуть бути відображені у різних документах та інших джерелах доказів. Виникає ряд питань стосовно використання аудіо- та відеозаписів, наданих постраждалими, та скріншотів, зокрема, листування. По записам обгрунтовано думку, що з урахуванням критерію таємної операції, який виокремлено як умову для визнання аудіо- та відеозаписів недопустимими доказами, слід визнати, що у доказуванні у кримінальному провадженні щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством, відеозаписів та аудіозаписів, наданих потерпілими, ця умова у переважній більшості ситуацій не може бути реалізована [9, с. 145]. По скріншотам важливо звернути увагу на те, що на практиці слідчі, дізнавачі часто вважають, що самої роздруківки чи роздруківки скріншоту достатньо для підтвердження чи спростування певного факту та нехтують необхідністю складення протоколу огляду, що надалі призводить до визнання таких роздруківок недопустимими [10, с. 87].

Деякі варіанти джерел доказів відображено у мал. 2.

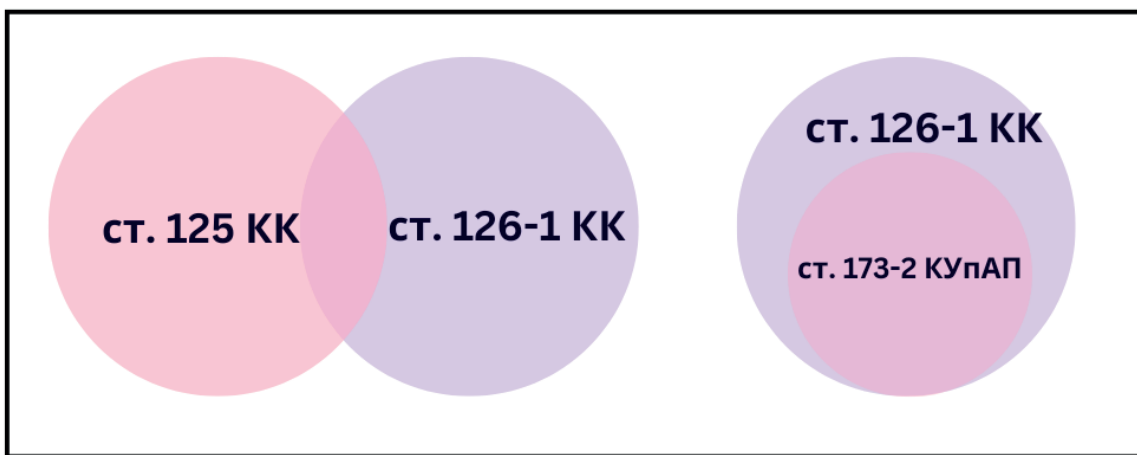
Мал. 2

Можливі випадки, коли особу притягають до кримінальної відповідальності за ст. 126-1 КК України, хоча постраждала особа раніше до правоохоронних органів не зверталась та про факти вчинення домашнього насильства не повідомляла. Так, О. Старко та В. Старко звертають увагу на вирок Путильського районного суду Чернівецької області від 01.06.2021 у справі № 721/1165/20, у якому було встановлено, що обвинувачений вчинив психологічне насильство 5 раз і за жодне не був притягнутий до адміністративної відповідальності [11, с. 547-548; 12].

Інша ситуація, коли особа була притягнута до адміністративної відповідальності за всі випадки домашнього насильства. Тоді ж, повторне її притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 126-1 КК України як за вчинення систематичних дій буде порушенням принципу *non bis in idem* [13, с. 327]. Прикладом є ситуація, досліджена Верховним Судом. Зокрема, потерпіла 16 жовтня 2019 року звернулася із заявою до правоохоронних органів про притягнення кривдника до кримінальної відповідальності за систематичне вчинення домашнього насильства. Фактично не здійснюючи розслідування за

цією заявою, органи досудового розслідування використали матеріали, які стосувалися фактів раніше вчинених кривдником 17, 22 та 28 лютого 2019 року адміністративних правопорушень за ч. 1 ст. 173-2 КУпАП стосовно цієї ж потерпілої, та за якими він вже був притягнутий до відповідальності. За таких обставин Верховний Суд очікувано визнав, що суди попередніх інстанцій дійшли правильного висновку, що притягнення особи двічі за одні і ті ж діяння, які кваліфікуються як адміністративні правопорушення, а потім як кримінальне правопорушення є неможливим і суперечить Конституції України та практиці Європейського суду з прав людини [14].

Натомість, якщо особа раніше двічі притягувалась до адміністративної відповідальності, а втретє її діяння кваліфіковано за статтею (частиною статті) КК України (наприклад ст. 125 КК України), то початок кримінального провадження за фактом домашнього насильства не буде порушенням принципу *non bis in idem*. Співвідношення ст. 125 КК України з ст. 126-1 КК України та ст. 173-2 КУпАП з ст. 126-1 КК України наведено у мал. 3.

Мал. 3

Детально у доктрині це обгрунтовано І. Гловюк та О. Дроздовим [15], С. Абламським та О. Бакумовим [16] та іншими вченими [17]. Верховний Суд же вказав, що доведення факту систематичності актів домашнього насильства може здійснюватися різними засобами. В тому числі до комплексу таких систематичних дій можуть входити й один чи кілька епізодів такого насильства, за які особа була притягнута до адміністративної відповідальності за ст. 173-2 КУпАП. Водночас поряд із такими епізодами домашнього насильства має існувати один чи

декілька епізодів насильства, за які особа не притягувалась до адміністративної відповідальності [18].

Деякі описані вище приклади, пов'язані із дотриманням принципу *non bis in idem* відображено у мал. 4. Під притягненням до адміністративної відповідальності на мал. 4 варто розуміти винесення судом постанови про визнання особи винною у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого частиною (частинами) ст. 173-2 КУпАП.

Мал. 4

Дитина, яка стала свідком домашнього насильства є потерпілою від домашнього насильства (п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»). Утім, КПК України у ст. 55 це положення не враховує. Разом з тим, є пропозиції доповнити ст. 55 КПК України положенням: «У разі якщо кримінальне провадження розпочато за фактом вчинення кримінального правопорушення, внаслідок якого малолітній, неповнолітній чи особі визнаній у встановленому законом порядку недієздатною чи обмежено дієздатною, завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, така особа набуває статус потерпілого з моменту внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, без подання заяви про вчинення щодо неї кримінального правопорушення або заяви про залучення її до

провадження як потерпілого» [19]. Зважаючи на те, що дитині, яка стала очевидцем домашнього насильства, завдається моральна шкода, то така норма допоможе захистити інтереси дітей у ситуаціях домашнього насильства.

Відповідно, про факти присутності дітей при вчиненні домашнього насильства має бути зазначено під час документування кожного факту домашнього насильства (на жаль, на практиці це робиться не завжди).

Деякі варіації статусу дитини під час вчинення домашнього насильства наведено на мал. 5. Так, дитина-потерпілий – це дитина, до якої було застосовано одна із форм, або комбінація кількох форм домашнього насильства, а дитина свідок-потерпілий – дитина, яка стала очевидцем домашнього насильства.

Мал. 5

Дитина може стати свідком-потерпілим тільки у тих випадках, коли домашнє насильство вчиняється між членами її сім'ї, родини. Наприклад, дитина стала очевидцем домашнього насильства, яке вчиняє: тато щодо мами, мама щодо брата, дід щодо дядька тощо. Якщо дитина стала очевидцем домашнього насильства, яке вчиняється між особами, що не є членами її сім'ї та вона не має родинних зв'язків із ними, то вона не є дитиною, яка потерпіла від домашнього насильства. Наприклад, під час вчинення домашнього насильства батьком щодо свого сина, був присутній однокласник сина. В даному випадку однокласник буде свідком домашнього насильства, проте не буде потерпілим від домашнього насильства.

Висновки.

1. Для доказування систематичності домашнього насильства необхідно підтвердити не менше ніж три факти завдання потерпілій особі насильства. За третім фактом вчинення домашнього насильства, за умови настання наслідків, які полягають у фізичних або психологічних стражданнях, розладах здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи повинно бути розпочате кримінальне провадження за ст. 126-1 КК України. Кожен епізод домашнього насильства може вчинятися як в одиночній формі (фізичне або психологічне або економічне), або з поєднанням двох форм насильства (фізичне і психологічне, психологічне і економічне тощо), або з поєднанням трьох форм насильства (фізичне, психологічне, економічне). Форма насильства, яка була завдана потерпілій особі у кожному епізоді домашнього насильства повинна бути зазначена у відповідному документі, якщо такий склався (наприклад адміністративний протокол, обмежувальний припис тощо).

2. Попередні факти домашнього насильства можуть бути відображені у таких джерелах доказів:

– документи (адміністративний протокол, матеріали кримінального провадження, постановва суду за результатом розгляду адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП, обмежувальний припис тощо), якщо потерпіла особа раніше зверталась до правоохоронних органів чи суду. Не потрібно зводити доказування систематичності домашнього насильства до двох адміністративних протоколів, оскільки це обмежує доказування та суперечить практиці Верховного суду.

– показання, речові докази, висновки експертів, якщо потерпіла особа раніше не зверталась до правоохоронних органів чи суду.

3. Дитина-свідок домашнього насильства є водночас дитиною-потерпілою, що передбачено

п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Цілком слушними є внесення відповідних змін до ст. 55 КПК України з метою унормування законодавства у сфері запобігання та протидії домашнього насильства та визнання дитиною потерпілою з моменту внесення відомостей у ЄРДР, адже дитині-свідку домашнього насильства завдається моральна шкода. Дитина буде свідком-потерпілим від домашнього насильства, якщо вона має родинні зв'язки (визначені у ч. 2 ст. 3 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству») із кривдником та постраждалою особою. Якщо їх немає – дитина буде тільки свідком домашнього насильства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гонтаренко В.П. Досудове розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Харківський національний університет внутрішніх справ, Харків, 2024. 251 с.
2. Постанова Верховного Суду від 25.02.2021 у справі № 583/3295/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95213443>.
3. Постанова Верховного суду від 14.06.2022 у справі № 585/3184/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105301745>.
4. Постанова ККС ВС від 28.02.2023 року у справі № 725/4683/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109395413>.
5. Дроздова О.В., Заріцька К.Г. Особливості доказування систематичності вчинення домашнього насильства за статтею 126-1 КК України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 11. С. 679–682. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-11/171>.
6. Вирок Святошинського районного суду м. Києва від 15.04.2024 у справі № 759/6398/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118358388>.
7. Глов'юк І. Огляд практики Верховного Суду у справах щодо кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи. 06.04.2023. *ЮрФЕМ* : веб-сайт. URL: <https://jurfem.com.ua/ohlyad-vs-zhyttya-zdorovya/>.
8. Постанова Верховного Суду від 21.12.2021 у справі № 236/2450/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102342476>.
9. Hloviuk I., Zavtur V., Zinkovskyy I., & Fedorov I. (2024). The use of video and audio recordings provided by victims of domestic violence as evidence. *Social & Legal Studios*. № 7(1). С. 145–154. DOI: <https://doi.org/10.32518/sals1.2024.145>.

10. Гутник А. В., Хитра А. Я. Кримінальні процесуальні та криміналістичні основи використання електронних документів у доказуванні: колективна монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2022. 204 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4725>.
11. Старко О.Л., Старко В.С. «Систематичність» домашнього насильства: проблеми тлумачення. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 1. С. 545–549. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.95>.
12. Вирок Путильського районного суду Чернівецької області від 01.06.2021 у справі № 721/1165/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97309873>.
13. Степаненко О., Агапова К. Кількісний критерій систематичності як ознака домашнього насильства. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 323–327. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.55>.
14. Постанова ККС ВС від 12.10.2021 у справі № 663/3390/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100544936>.
15. Гловюк І.В., Дроздов О.М. Деякі питання засади *non bis in idem* у кримінальному провадженні за ст. 126-1 КК України у аспекті практики ЄСПЛ. *Застосування в національному судочинстві стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року*: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 22 жовтня 2021 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021. С. 69–73.
16. Абламський С.Є., Бакумов О.С. Застосування принципу *non bis in idem* під час розслідування домашнього насильства. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 1. С. 42–47. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2023.1.7>.
17. Gamarra-Amaya L.C., Hloviuk I. & Ablamskyi S. (2023). La implementación de marcos jurídicos internacionales para combatir la violencia intrafamiliar en Ucrania y en Colombia. *Via Inveniendi Et Iudicandi*. № 18(2). P. 209–233.
18. Постанова ККС ВС від 04.04.2024 у справі № 755/4894/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118225366>.
19. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо проведення освідування та експертизи, укладення угоди про примирення та кримінальних проваджень у формі приватного обвинувачення у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція): Проект Закону № 10420 від 22.01.2024. URL: <https://itd.rada.gov.ua/78a24d7e-724b-4b0d-b516-7bde17e82bf4>.